
Chci, aby univerzita byla mezinárodním prostředím, říká rektor UK

Chci, aby univerzita byla mezinárodním prostředím, říká rektor UK

9.3.2010, autor: Jana Machálková

Václav Hampl by ještě více zvýšil vědeckou publikační činnost.

Na vysoké školy se nyní dostává 60 procent populačního ročníku. Tento expanzivní nárůst studentů není udržitelný, říká v rozhovoru s HN rektor Univerzity Karlovy Václav Hampl, který v únoru nastoupil do druhého funkčního období.

Na co se budete chtít nyní zaměřit?

Bude třeba vylepšit celkové prostředí pro vysoké školy. Co se týká Karlovy univerzity, projektů mám celou řadu. Jsou vedeny vizí prestižního a mezinárodně respektovaného vědeckého pracoviště, kde bude studentům i zaměstnancům dobře.

Jaké projekty konkrétně?

Musí pokračovat nárůst vědecké publikační produkce. Když se podíváme do respektované mezinárodní databáze vědeckých výsledků Web of Science, uvidíme za posledních dvacet let asi sedminásobný nárůst příspěvků od lidí z UK. Nyní se potřebujeme ještě více zaměřit na kvalitu těchto publikací, která se odráží třeba v jejich citovanosti. Ta není na české poměry špatná, ale ve srovnání s prestižními světovými školami je na tom potřeba ještě zapracovat. Chtěl bych také posilovat mezinárodní charakter studia na UK. Naši studenti hodně vyjíždějí do zahraničí, a také k nám přijíždí hodně studentů z ciziny. Chtěl bych to více propojit, aby prostředí na fakultách bylo více mezinárodní, včetně rozšíření naší výuky v cizích jazycích.

Neuvažujete o oborech, které by se vyučovaly v angličtině primárně pro české posluchače? Zahraniční studenti za to platí nemalé školné v řádů tisíců eur, které si Češi asi stěží mohou dovolit...

Z hlediska rovnosti příležitostí občanů EU si lze těžko představit vedle sebe paralelně placené a neplacené programy v angličtině. Chci ale zvýšit expozici českých studentů výuce v cizích jazycích. Mám na mysli třeba systematictější využití zahraničních učitelů.

V květnu 2011 začnou státní maturity. Jejich strůjci chtějí, aby k výsledkům této zkoušky v budoucnu přihlížely vysoké školy při přijímacím řízení. Je to podle vás reálné?

V principu ano, ostatně existují pro to i některé příklady ze zahraničí. V našich podmínkách bude hodně záležet na tom, jak bude státní maturita nakonec doopravdy vypadat. Vysoké školy s tím nejprve budou muset získat nějakou zkušenost a podle toho se rozhodnout.

Ministryně školství Miroslava Kopicová v lednu představila novou radu, která má mít na starost reformu vysokého školství. Jsou tam zastoupeni dva nebo tři rektori, vy ale chybíte. Proč?

Když jsem byl osloven, vyžádal jsem si předpokládanou sestavu. Nezdála se mi zcela vyvážená. Proto jsem navrhl, aby v radě byl také některý z respektovaných expertů z Rady vysokých škol a také kvalifikovaný zástupce studentů. Na to ale nedošlo. Nicméně třeba s panem profesorem Haňkou (který zmíněnou radu vede, pozn. red.) jsem opakovaně hovořil. Myslím, že moje názory docela respektuje.

Profesor Haňka říká, že vysokých škol, a to zejména těch soukromých, je v Česku zbytečně moc. Podle něj by se jejich počet měl zredukovat a univerzity by se měly rozdělit na "praktické" a "výzkumné". Souhlasíte s tím?

Ano, požadavek na diferenciaci škol, jak se tomuto rozdělení říká, je dost konsenzuální. Všichni tušíme, že ten čistě expanzivní nárůst studentů na vysokých školách není udržitelný.

Na vysoké školy se nyní dostane asi 60 procent populačního ročníku. Projevuje se to nějak na kvalitě výuky?

Navýšení počtu vysokoškoláků byla po konci komunistického režimu celkem pochopitelná společenská objednávka. Na Univerzitě Karlově máme zhruba dvojnásobek studentů, než začátkem devadesátých let. To je nárůst, který se vzhledem k jisté vyhladovělosti po vysokoškolském vzdělání ještě dal uskutečnit bez výraznějších poklesů nároků na studenty. Ale riziko poklesu kvality je vážné a je třeba ho hlídat. Dostává nás to zase k té otázce diferenciaci škol. Je třeba, aby zvláště nadaní a motivovaní mohli studovat na školách poměrně elitního typu (jako byly vysoké školy třeba za první republiky), ale to určitě není možné ani vhodné pro 60 procent populačního ročníku.

Jaký je váš názor na soukromé vysoké školy? Obstály nebo ne?

To je trochu brzy hodnotit. Soukromé vysoké školy na české scéně existují deset let. To je pro instituce akademického typu krátká doba. Neznamená to však, že bychom už teď o nich neměli poznatky, které by stálo za to začít využívat. Je to třeba velká rozdrobenost tohoto segmentu nebo malá oborová rozrůzněnost a další.

Kvůli velkému počtu soukromých vysokých škol se v Česku rozšiřuje fenomén takzvaných létajících profesorů. Jde o pedagogy, kteří mají hodně úvazků na různých vysokých školách, často fiktivních. Tím pak může být ohrožena kvalita výuky. Máte to na univerzitě nějak ošetřeno?

Především je třeba říct, že v tomto nejsou soukromé vysoké školy jedinými "hříšnými". Ve stávajícím systému bohužel není moc možností, jak to systematicky ošetřit. Nemáme zákonné právo někomu zakazovat pracovat někde jinde nebo vyzvídat, jestli má ještě nějaký úvazek. Paní ministryně nedávno avizovala, že problematika létajících profesorů je věc, kterou by chtěla řešit ještě do konce svého funkčního období. To je úmysl, který plně podporuji. (Ministryně Kopicová chce, aby jeden vysokoškolský pedagog mohl na plný úvazek působit jen na jedné škole, pozn. red.).

Když jste nastupoval, řekl jste, že chcete více propojit výzkum univerzity s průmyslem a že ze získaných peněz přidáte akademickým pracovníkům. Jak se to podařilo?

Podařil se rozběh našeho Centra pro přenos poznatků a technologií. Okamžik, kdy to většímu počtu lidí na univerzitě začne přinášet peníze navíc, přijde až za několik let. To je celosvětová zkušenost. Už dnes jsou ale na univerzitě lidé, kteří mají díky těmto aktivitám významně zvýšený svůj příjem. Není to ale masově rozšířené. Teď aktivně budujeme kontakty s mezinárodními firmami, které se specializují na investování do těchto aktivit (seed capital, venture capital). I když motivaci těchto firem ztlačila finanční krize, v zásadě rozvoj technologického transferu běží tak, jak jsem očekával.

O jaké projekty se jedná?

Výsledky základního výzkumu jsou veřejné, ale tam, kde jde o možnou komercionalizaci, je samozřejmě třeba dbát obchodního tajemství (dokud věc není tak říkajíc na prodej). Nicméně namátkou mohu uvést třeba vylepšení náplastí pro aplikaci léků. Dále několik projektů, které se týkají informatiky, lékařství, materiálů a různá vylepšení měřících přístrojů, ale i rozvoje "lidských zdrojů".